

FOTOGRAFIER

Av P. G. WODEHOUSE

Oversatt for A-Magasinet av JACK JACKSON

Med tegninger av WILLIAM LUNDEN

EN av de ting som forbitrer livet for oss som har rettferdighetssansen i orden her på jorden, er at det er så vanskelig å fastslå ansvar. Hvor ofte hender det ikke at vi kommer skummelig til kort på grunn av manglende bevis, når vi ønsker å forbanne ophavet av et eller annet infernalsk onde? Ingen vet f. eks. hvem det var som introduserte kaninen i Australia, eller jazz-musikken i London. Og på samme måten er det ikke mulig å si hvem det var som oppfant fotograferingen.

Vårt store konversationsleksikon — *Encyclopædia Britannica* — garderer sig i saken, forsiktig og undvikende. Verket har et våkent øye for muligheten av en injurieprocess.

«K. W. Sheeles», heter det, «var den første som utforsket sollyssets svertende innvirkning på sølvklorid».

Som om vi ikke visste det! Vi husker det jo som om det var igår. Med liflige kuldegysninger, ja, næsten skrekkblandet fryd, satt vi på daddas fang og lyttet (ja, vi var forresten lite grand redde også, hvis vi kan gå til denne bekjennelse) til den spennende beretning om hvorledes K. W. Sheeles (vennene hans kalte ham bestandig Bill) fant at når sølvklorid ble utsatt for påvirkning av lys under vann, ble det i væsken opløst et stoff som ved tilsetning av

ulesket kalk resulterte i en utfelling av sølvklorid.

— Og ved å anvende en opløsning av ammoniakk på den svertede kloriden, hvad tror du det blev til da, Lille-Georg? En uopløselig rest av metallisk sølv!

— A, Anna, ropte vi da i kor med våre gjennemtrengende barnerøster, fortell oss nu om Jack og bønnestengelen.

Alt dette er i den skjønneste orden. Men det er dessverre ikke tilstrekkelig til å få mannen tiltalt og straffet. Vi vet at K. W. Sheeles tuklet med svertet klorid, og vi vet også at hans eksperimenter med den metalliske sølvrest gav ham kjælenavnet Ponder's Ends skrekk. Men hvem kan med sikkerhet si at alle disse infame redslene, som kulminerte med at vi i forrige uke kjøpte et fotografiapparat og med vilje og vidente øket vår gjeld med £ 11/0/6, skyldes ham?

Nei, la oss være rettferdige. Vi skal nøye granske K. W. Sheeles fortid og nutid; men så lenge forundersøkelsene pågår, skal vi ikke dømme ham. Det eneste vi kan si med sikkerhet idag, er at dersom K. W. Sheeles virkelig er skyldig, vil han bli gjenstand for alle rettentkende, civiliserte menskoncentrerte forakt.

Jeg sier *menn*, ikke *kvinner*. Kvinnen betrakter nemlig ikke fotografering som noget

byrdefullt. Kvinnen, som kjønn betraktet, elsker å bli fotografert. Det er hennes annen natur. Ved synet av en langhåret brilleslange av en mannsperson som putter hodet inn i en flølespose, får hun uten et øieblikks nølen et uttrykk i hvilket ynde, verdighet, kattungeaktighet, sjeffullhet og spontanitet er så smukt blandet av ildnende småsetninger flyter som en liflig strøm fra mennesket i flølesposen.

Scenens barn elsker å bli fotografert. Et kvinnelig debutant som ikke har gjennemgått den fotografiske ildprøve, siden hun som 2 år gammel baby ble tatt splitter naken på et skinntrenger like lite opmuntring som den rutinerte diva som har spilt hovedroller i samtlige flaskeskuespillerier i de siste 16 sesonger.

Disse herlige kvinner vil, som alle vet, med den største fryd forlate dynene ved 6-tiden om morgen og redusere sin middag til en aldri så liten antydning, bare for å få tilbringe nogen av døgnets 24 timer i selskap med et fotografiapparat.

En kjent stjerne fikk engang meddelelse om at hennes lager av fotografier, på grunn av den store efterspørsel, snart ville være tomt. Så plaserte hun seg foran linsen og lot sig fotografere i et og et halvt døgn i trekk. Hennes uteblomstelige energi og en innsprøytning av litt buljon hver time holdt liv i hennes näde.

HVOR helt forskjellig er ikke vi mannlige folk! Dette skyldes kanskje at mannen er av en noblere og mer åndsbetonet karakter enn kvinnene. De fleste menn blir overveldet av en sterkt forvirring når de kommer nær et kamera. Ja, en almindelig mann vilde ikke bli mer forvirret om man arresterte ham for falsknemi mens han flyktet av garde med sin venns kone. Vi menn forsøker å skjule våre følelser, men vi klarer det ikke. Et dystert tungsinne legger sig over våre ansikter. Fotografen, som lik alle som tjener mange penger uten å gjøre noe skikkelig arbeide, er fullblods optimist, vil ikke et øieblikk tillate slike fjes. Han vil ha lys og ynde, og han vil nå sitt mål før han smilende delinkventen om å fukte lebene med tungespissen.

For en alvorets mann som jeg er det intet mindre enn et av hverdagslivets uutgrundelige mysterier denne fotografenes patetiske tro på fuktning av lebene med tungespissen som universalmiddel mot all menneskelig ufullkommenhet. Efter en fotografens mening er ingen sorg i jorden så stor at ikke en fuktning av lebene med tungespissen vil bringe lægedom. Jeg undres over om fotografene tar denne hallusinasjon med seg hjem.

For en gripende sluttscene ville ikke en slik fuktning av lebene med tungespissen være for en romantisk føljetong. Helten sitter forlatt nedbrutt i sin moderne leilighet med hodet for

Hvor helt forskjellig er ikke vi mannlige folk! Et dystert tungsinne legger sig over våre ansikter.

mannen, som kjønn bekrak-
er, elsker å bli fotografert.
Ved synet av en langhåret
brilleslange av en manns-
person som putter hodet inn
i en flovelpose, får hun uten
at steblikks nolen et uttrykk
i hvilket ynde, verdighet,
selfullhet og spontanitet er
allmukt blandet at lidende sindseninger flyter
om en liflig strøm fra mennesket i flovelsposen.

varlig begravet i henderne. Fremtiden — hvis det da i det hele tatt er nogen fremtid for en nedbrutt, forlatt helt — er mørk, næsten sort. Langsomt og lydløst åpnes en dør i bakgrunnen, og en vennlig mann og et fotografiapparat llster på tå inn i værelset. Det er vår helts gamle studiokamerat, Tom, som nu driver et fasjonabelt fotografistudio i Bond Street.

Fotografen legger varsomt en hånd på den forvirte helts skulder.

— Ta dig sammen, Ralph, hvisker han. Jeg vet at du har det følt, gutten min. Jeg vet at konen din er forduftet og har tatt med sig bilen som du må betale månedlige avdrag på ennu i mange år fremover; men hvad gjør det. Solen skinner jo. Ennu er ikke lykken avgått ved døden. Fukt lebene med tungespissen, gutten min, og se glad ut.

Ingen fotograf vil nogensinne forstå, enn si synes synd på Hamlet og kong Lear. De vil si at deres vanskeligheter var selvforkyldt; de undlot med vilje og vidende å fukte lebene med tungespissen.

Dette med fuktning av lebene med tungespissen ville bli en stor og meget virkningsfull sluttscene i en fortelling, men den vil aldri bli skrevet, fordi forfattere ikke vil skrive om fotografier. Vi kan pløie gjennem hele verdenslitertaturen uten å treffe en fotograf som optreder som helt. Slaktere har optrådt som romanhelter, og det har manufakturhandlere, politikonstabler, cowboys, boksere, fotballspillere og skreddere, ja, også italienere gjort, men en fotograf — aldri. Dette har sine gode grunner.

Jeg sitter her og betrakter mig selv i spillet. Kjære leser, hvad tror De jeg ser? Tro mig på mitt ord — det er et forferdelig syn. Fjeset er hapt, ørene er store og festet så å si rettvinklet

på hodet. Over øiebrynen brer sig et endeløst hav av en skalle. Den eneste avveksling i dette øde er et par ensomme, visne hårstrå ute i horisonten. Jeg har klumpnese, og øinene er sløve som på en bedervet fisk. Fjeset mitt er med andre ord ikke egnet til bruk utenfor familiekretsen og venneskaren. Folk flest ser nemlig ikke den hvite sjel som befinner seg under masken — de aner den ikke engang. Invalider og nervøse mennesker bør se minst mulig av mig — de kunde få sjokk.

Og dog — fordi jeg er forfatter — må jeg til stadighet la mig fotografere. Dette er redaktører og forleggeres feil selvvisligelig, men det er fotografen som er gjenstand for mitt hat.

Det må gjøres et eller annet med den praksis vi nu har, nemlig i tide og utide å publisere forfatteres fotografier. Redaktører og forleggere lider av den skjebnesvarene begrepsforvirring å tro at forfatterens fotografiske kontrafel øker salget av hans bok. Ideen er at publikum skal se fotografiet. De skal stanse foran det og bli stående der et øieblikk som fjæret, for så med et ekstatisk skrik å styrte inn i bokhandelen og i trance kjope eksemplar på eksemplar av hans bok.

DET foregår imidlertid omrent på den motsatte måten i praksis. Folk leser en kritikk eller et utdrag av en bok. De får vite at boken koker av lidenskap, så irrens ogflammende at det næsten er en lidelse å lese den. Så løper de hjem og med en hårnål forsøker de å pirke 7 shilling og 6 pence ut av barnas sparebøsser for å sikre sig boken. Da får de se forfatterens billede ved siden av omtalen, og de finner at han har et fjes som en kanin med briller og lav snipp. Og dette skal altså være mannen som ifølge kritikken har lagt den kvinnelige sjel åpen i dagen

som om han hadde brukt disseksjonskniv! — Intet er vel naturligere enn at ens tro blir roket. Man føler instinktivt at en mann som ser slik ut, umulig kan ha noget som helst kjennskap hverken til kvinner eller til noget som helst annet emne. I næste øieblikk legger man fra sig hårnålen. Barna blir 7 shilling og 6 pence rikere, og forfatteren sine 10 pet. fattigere. Og dette forstemmende resultat skyldes helt enkelt fotografiet.

I praktisk talt hvert tilfelle hvor en fotograf finnes myrdet under mystiske omstendigheter, innkaller og avhører Scotland Yard øieblikkelig samtlige forfattere som bor i omegnen.

Vi må imidlertid innrømme at for den almindelige mann har de nuværende, høikunstneriske metoder innen fotograferingen gjort meget til å redusere ubehageligheten. I de gode gamle dager, dengang vi hadde den brutale og direkte opstilling foran kameraet, var offeret så å si solgt. Delinkventen måtte stå rett opp og ned. Bakgrunnen var bestandig en landlig scene med eksotiske busker og trær og et hjemlig led. Offeret måtte stå og stirre rett inn i kameraet. For å hindre ham i å stikke av i den ellevte time anbragte man ham foran et stativ, slik at han støttet hodet mot en spiss jerristang. Offeret var på denne måten stillet overfor valget mellom å bli stående på plass eller å bli spiddet. Moderne metoder har heldigvis forandret dette.

Det er forresten ikke noget som heter *fotografier* nu om dagen. Det heter *portretter* eller *studier*. Ingen fotograferes mer en face eller profil. Vår tids fotografiske ideal er å eliminere

offeret så meget som mulig. Hovedsaken er å koncentrere sig om en mere generell, tåket effekt.

Jeg har to fotografier av onkel Theodor. Det ene skriver sig fra 90-årene, og det annet er av helt ny dato. På det første ser vi ham i sterkt lidende tilstand. Han står og stirrer rett frem for sig med et ubeskrivelig fortvilet uttrykk. I høire hånd holder han en rull papir. Hans venstre arm hviler lett og grasiøst på en mosegrodde mur. I bakgrunnen flyver to store havmåker for livet mellom seilende stormskyer. Men — hvad likhet angår — er dette fotografi næsten brutalt åpenhjertig.

Det annet fotografi, tilgi mig, *studie*, er forskjellig i enhver henseende. Her står vi ansikt til ansikt med moderne kunst. Alt vi ser av onkel Theodor, er lite grand av bak-hodet og venstre øre. Litt lenger nede kan vi skimte noget som godt kan tenkes å være et smilehull, men kanskje det bare er en feil i kartongen. Det spiller forresten liten rolle, for mørket ruter over størstedelen av studien. Efter min mening kunde denne studie godt tenkes å skulle forestille onkel Theodor på jakt etter en sort katt i en kullkjeller en mån-los natt. Alle i min familie burde la sig fotografere på denne måten. Jo mindre man ser av oss, desto bedre tar vi oss ut.

Nu er det vel ikke stort mer å si om dette tema. Dersom leseren har inntrykk av at jeg har gjort bruk av en misunnelig og fordømmende tone om fotografer, må jeg få lov til å slutte med en håndfull elskverdigheter.

Man kan si hvad man vil om fotografier — de vil leve. Jeg snakker nu om det store kabinetts-format, den mest fullkomne papirkniv som ennu er konstruert. De store artistiske portretter vil — når de bare blir partert og lagt dobbelt — gjøre udmerket tjeneste som fyll i vinduskarmer. Der vil de gjøre virkelig nytte. Slamrende vinduer er det ikke større stas med.

Og så må vi ikke glemme en meget viktig ting. Hvis vi ikke hadde nogen fotografier, ville vi heller ikke ha nogen fotografframmer. Og hvor i all verden skulle vi da i et knipetak finne passende gaver til barnedåb, bryllup og jul til våre venner?

Fysiognomikk.

Fortsatt fra side 11.

Bredansiktene er også en lett gjenkjennelig type. Vi har her en tankens og ideens mann. Han er praktisk, ser tingene som de er, tar dem som de er, og handler derefter. Han er likevektig, dyktig og pågående.

Her som overalt ellers finnes en mengde kombinasjoner, så det er ikke heldig å fremkomme med flere, kanskje vanskelige og vidljigste oppgaver, hvorhos der ikke kan opsettes faste regler.

Man kan til en viss grad av ansiktets finhet eller grovhets avgjøre om et menneske hører til den tenkende klasse eller til den arbeidende klasse. Mannen med de fine trekk, de bløte ansiktsdetaler, liksom den ophøide ro, finhet og dannelses, viser oss adelen, det med tankene arbeidende folk. Mens den arbeidende har grovere trekk, sterre rynker, mer robust, ikke disse fine trekk. Herav kan man finne hvad et menneske duger til, det være hjernejebet eller håndarbeidet.

Riktig nok finnes der en tankens mann, en hjernejebet også blandt disse typiske håndarbeidende folk, det hender ofte. Men han har kjempet sig til sin rett, til sin plass og stilling, — og det setter også sitt preg i det hele ansikt.

Ansiktsdele.

Hver del av ansiktets fysiognomi har sin spesielle betydning. Men så kommer det an på facitene, det endelige resultat, helhetsinntrykket. Og da vil det være godt å ha kjennskap til de ting som allerede er gjennemgått.

Pannen: Pannen er kjennetegnet på styrke, mot og andsevnene. Figurene 6, 7 og 8 viser 3 pannetyper som profil, den rette, den skrå og den fremspringende. Dette er typer og vil som sådanne bli behandlet i all korhet.

Den rette type betegner menn som er andsterke, intelligente, forstandige, reflekterende. Ved flittighet og intenst arbeide kunde denne person nå så langt at han nådde opp til genenes rekker, — for han har evnen, men evnen må opparbeides. Dette gjelder kun når det øvrige ansikt står i samklang med pannen.

Den skrå ponne viser oss intelligens. Om de øvrige ansiktstrekk er harmoniserende, er forstanden og evnen så å si medfødt. Opfatningen er stor, liksom evnen til å lære og huske.

Den fremspringende ponne viser oss den rolige og stille, men følelsene kan være av de urolige innerst inne. Her er fantasi og innbilningskraften fremtredende. Enkelte av typene er religiøst anlagte like til det fanatiske. De elsker skjønnhet i naturen, det edle og gode i kunsten. De liker mystikk og pleier å være overtroiske.

Det er pannetyper sett *forfra*, og disse kan inndeles som følger: a) bred og lav, b) bred og høi, c) smal og lav, d) smal og høi, e) bred øverst og smal nederst, f) smal øverst og bred nederst, g) rett øverst og hvelvet nederst, h) hvelvet øverst og rett nederst, i) glatte panner, j) knudrete panner.

Før man forsøker seg på å lære disse forskjellige pannetyper å kjenne, bør man lære sig de mest alminnelige regler for pannestørrelsene, som a) høie panner, b) lav panner, c) brede panner, og d) smale panner. Har man først lært sig betydningene av høide og bredde, vil man lettere kunne kombinere en hvilken som helst ponne. Disse 4 punkter bør derfor læres grundig.

a) **Høie panner:** De høie panner (over normalen) tyder ikke alltid på høi intelligens, snarere det motsatte. En stor fantasi og skjønnhets-sans synes å følge de høie panner — hvad selve høiden alene angår. Står den høie ponne i forbindelse med andre bestemte trekk, kan en slik ponne ofte gjerne være et genit panner.

b) **Lav ponne:** Betydningen av selve lavheten er intelligens, klarhet og en hurtig tankegang. Anden synes her å ha sitt sæte.

c) **Bred ponne:** Bredden alene kjennetegner stivsinnet, vankelmodighet og spottende kulde.

d) **Smal ponne:** Smalhet bører ikke stor intelligens i sig. Forstanden er mindre, svakheten stor, og der finnes næsten ikke fantasi eller ideer.

Men nu er en ponne f. eks. ikke bare smal, den er ved siden herav også lav eller høi. Da nu leseren kjenner betydningen av de forskjellige pannestørrelsene, skulde det ikke falle vanskelig å kombinere. Som eksempler skal da i rekkesfølge tas de nevnte grupper eller typer.

a) **Bred og lav ponne:** Figur 9 viser et eksempel. Fra punkt a—b finnes bredden, mens lavheten er avstanden fra c—d. Leseren kjenner til hvad bred ponne betyr, nemlig: stivsinn, vankelmodighet og spottende kulde. Likeså lav ponne: intelligens, klarhet og hurtig tankegang. En kombinasjon må her alltid finnes, for brede og høide kjemper med hverandre om makten.

Nu er det slik at bredden her er absolutt overlegen, lavheten kommer i annen rekke, — for bredden er større enn høiden, meget over den dobbelte størrelse. Vi finner da ut at den brede pannes stivsinn og vankelmodighet blir til svak vilje, idet intelligens fra den lave del ikke tåler stivsinn. Men en fullt ut intelligent person har ingen svak vilje, og følgelig vil den brede pannes spottende kulde og kombinerte svake vilje eliminere en del av den lave pannes egenskaper, hvorfor der vil fremkomme en kombinasjon for en bred—lav ponne som: svak vilje, middels intelligens, men klarhet i tankegang. Står denne ponne forsvrig i forbindelse med øvrige andfuelle trekk, kan den male sig med mange andre gode panner i andfullhet.

b) **Bred og høi ponne:** Figur 10 viser et eksempel. Høie panner rører fantasi og skjønnhetssans. Bredden er fremdeles den dominerende, men dog ikke på langt nær så meget som for pannen i punkt a. Breddens stivsinn og spott blandet med høidens skjønnhetssans danner egenskapen: innbilskhet. Mens en del av stivsinnet og vankelmodigheten blandet med høidens fantasi danner egenskapen: mistenksomhet.

c) **Smal og lav ponne:** Figur 11 viser et eksempel. To motsetninger strider her mot hinanden. Smalhetens idéleshet, mindre intelligens og forstand, og stor svakhet — mot den lave høidens intelligens, klarhet og hurtige tankegang forsaker å trosse hinanden. Men smalheten er dog den mest dominerende, bredden blir aldri mindre enn høiden, medmindre abnormitet skulde gjøre det.

Intelligensens kamp mot de motsatte egenskapene danner en karakter lik fulhet, snuet og litigheit samt tendens til svakhet.

d) **Smal og høi ponne:** Figur 12 viser et eksempel. Dette er en vanskelig ponne, nybegynneren kan kanskje ta fell av den, — for der finnes to omtrent like, to med vidt forskjellig betydning. Smalhet og høihet skulde altså vise mindre intelligens og forstand, stor svakhet, manglende fantasi — støttet av det høies mindre intelligens, men kjempende mot den store fantasi og så skjønnhetssansen. Vi skulde da for denne pannes vedkommende komme til et resultat som: forstanden mindre utviklet, vankelmodigheten stor, åndelig energi liten og intelligensen ennu mindre.

Men så kommer man til det besynderlige ved denne smale—høie panne: Skulde denne ponne øverst være hvelvet og fremhevnet, da viser den oss en tenkers ponne. Figur 13 viser en præs herpa i profil. Skulde den smale—høie ponne synes å gå litt innad ved tinningene, samt at pannen går loddrett op, da har vi pannetypen som forteller om: liten intelligens, vankelmodighet, manglende energi og åndelig svakhet.

For fullt ut å være en tenkers ponne må den smale—høie som nevnt være fint hvelvet øverst og ikke være loddrett opstigende, men hertil må da også de øvrige trekk være velformede og oppstående. Denne person kan dog virke litt svak og vaklende.

e) **Pannen som er bred øverst og smal nederst:** Figur 14 viser et eksempel. Høiden tas nu ikke med i bedømmelsen av denne ponne, det blir en kombinasjon leseren får finne. Skulde forsvrig ethvert tilfelle behandles, vilde man komme til et antall næsten over evne, og de eksempler som tildigere er nevnt, skulde være tilstrekkelig, så utseveren eller fysiognomikeren kan kjenne fremgangsmåten for kombinasjon av pannens visende egenskaper.

En slik ponne som denne hvor bredden og smalheten er kombinert (enten nu pannen forsvrig er høi eller lav), har ikke noget større med egenskapene for alminnelig bredder eller smalhet & gjøre. Man kan ikke her kombinere de allerede nevnte egenskaper for bred eller smal ponne.

Bredden her, som er øverst, betyr intelligens og idealistiske egenskaper. Mens smalheten, her nederst, betyr upraktiskhet. Eieren av en slik ponne har store evner og er fintflende.

f) **Pannen smal øverst og bred nederst:** Figur 15 viser et eksempel. En person med en slik ponne har som regel de motsatte anlegg som omtalt for punkt e.

Pannen rører praktiskhet i enkelte ting, men en avgjort mangel på åndelig energi. Evnen er ikke store, oppfattelsen mindre. Nu, som overalt ellers, må man finne andre kjennetegn. Denne ponne kan samtidig besidde noget av de punkter som kommer herefter, samtidig som høiden spiller inn.

g) **Pannen rett øverst og hvelvet nederst:** Figur 16 viser et eksempel. En ponne som forsvrig er vanskelig å tyde, men også vanskelig å finne. Men eieren av en slik ponne skulde være følsom, lett & begjærlig, varme kan stråle fra ham, men han er ikke videre begavet. (Øvrige trekk må kombineres).

h) **Pannen hvelvet øverst og rett nederst:** En noget lik den i figur 13. Denne ponne rører forstand, tenkerevn, heftighet, koldhet og gretthet. Er der i forbindelse med denne ponne store, kraftige gledbryne, viser det en karakter som tillike er av dem som ønsker å være mer enn de i virkeligheten er.

i) **Glatte panner:** De viser oss personer som ikke kjenner til livets besværigheter, som ikke har prøvd det onde, som ikke har livserfaring, som ikke tenker meget, som er fattig på ideer og fantasi. Men da glatte panner alene ikke med bestemthet kan avgjøre karakteren, må også andre kjennetegn finnes.

j) **Knudrete panner:** Altfor mange og fremtredende panneknuter og knudre viser næsten som en regel en belevn person, snakk som og selv-god, men også påståelig og egensindig. Imidlertid kan en slik knudret ponne når den forsvrig er rett og fast med andre gode trekk, vise en tankens mann, en som elsker studier.

Uten å favorisere nogen pannetype, kan fortelles at den normale ponne skal ha en høide som er lik en tredjedel av ansiktet, regnet fra hårroten ned til et antatt punkt mellom siebrynen like over nesen. Og pannens bredder skal være omtrent dobbelt så stor som høiden. En slik ponne som er lett hvelvet, endel fremhevnet og ellers smukk og harmonisk formet, viser oss personen med klar, sund dømmekraft, edle følelser, barnhjertig og godhjertet, men en smule stridig og påståelig.

De som savner noget om frenologien i denne avdeling, kan være forvistet om at den villet været nevnt dersom denne videnskap inntil nu hadde maktet å fremkomme med større beviser og et noget bedre positivt resultat. Men jeg kan ikke nu finne grunn til å dvele ved denne videnskap, all den tid frenologien ennu ikke fullt ut har maktet å løse alle oppgaver tilfredsstillende.

(Forts.).